

WIEDEMANNI KEELEAUHINNA KEELEPÄEV

Wiedemanni keeleauhinna keelepäev toimus tänavu 27. aprillil Väike-Maarja rahvamajas. Sissejuhatused tegid Väike-Maarja vastne vallavanem Indrek Kesküla ja Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja Jüri Valge. Seejärel anti sõnajärg keelepäeva peategelasele, Wiedemanni keeleauhinna selleaastasele laureaadile Tiit-Rein Viitsole. Emeriitprofessori loeng teemal „Eesti keeleruumi kujunemine” selgitas esmalt, millised tegurid määravad keele muutused, millest tulenevad keelte ja murrete erinevused ning kuidas keeleuudendused algpunktist lainetena mingi takistuseni levivad. Väike-Maarjale mõeldes oli näitlikustavaks materjaliks valitud Virumaa kihelkonnad ning nende piiridesse jäänud uuendused. Lähematest sugulaskeeltest näiteid tuues järeldus lõpuks, et eesti murrete ja läänemeresoome naabermurrete vahel selget lingvistilist piiri pole ning Virumaa uuenduste ala on vaid osa suuremast piirkonnast, mis jätkub Soome ja Venemaa läänemeresoome murretes. Kõneleja nentis mitme ajaloosündmuse positiivset mõju eesti keele säilimisele, sest nii Saksa, Rootsi kui ka Poola võimu all olemine on eesti keelt kaitsnud vene mõjude eest. Eesti keele säilimise asjus oli kahtlemata väga oluline ka Eesti ala murretest ühise eesti keele arenemine tänu loodud koolivõrgule ning kiiresti kujundatud keelenormile. Ehk oleks üldises liberaalsusehoos paslik aeg-ajalt meeles pidada, miks ühise kirjakeele ümber konsolideerumine ikkagi oluline on olnud. Ettekanne tuletas kuulajaile kindlasti meelde, et Tiit-Rein Viitsole ei määratud auhinda

mitte ainult ta teadussaavutuste, vaid ka akadeemilise veetlevuse ja teravmeelsuse eest.

Järgmisena oli jutujärg Wiedemanni keeleauhinna kandidaadil Valve-Liivi Kingisepal, kelle ettekanne kandis pealkirja „Huvitav eesti vana kirjakeel”. Ta alustas vana kirjakeele mõiste defineerimisega ning tutvustas seejärel 1995. aastal loodud Tartu Ülikooli vana kirjakeele töörühma tegemisi ja üllitisi ning arvutite rakendamist vana kirjakeele uurimise teenistusse. Kuulajad said teada olulisematest teostest alates XVI sajandist kuni vana kirjakeele lõpuni XIX sajandi keskpaigas. Enim elevust külvas publikus noortele jagatud Georg Mülleri jutluste gooti kirjutuskirjas lehekül, kõrvuti gooti kirjutus- ja trükitähestikuga. Kõnelejale endale näis aga kõige rohkem rõõmu valmistavat rääkida ühest vanast noodiga kirikulaulust, mis ilmus päevavalgele Turu käsikirja faksiimile lõpust. Siiani uurijate tähelepanuta jäänud neljale noodijoonelisele rombjate nootidega kirjutatud laul võib olla vanim meieni säilinud eestikeelne noodistatud kirikulaul üldse. Sellise põneva hüpoteesiga lõpetatud ettekande puhul ei võinud ilmselt ühelgi vana kirjakeele võhikulgi jääda muljet, nagu oleks ettekande pealkirja näol tegu vasturääkivusega.

Seejärel sai sõna Väike-Maarja gümnaasiumi 11. klassi õpilane Kätlin Pohlak, kes oli juhendaja Ülle Lääne käe all valmis saanud ülevaatliku uurimuse 2010. aasta Postimehe ja Eesti Päevalehe keeleteemadest. Peale asjaliku sisu paistis kõneleja silma ka kõrvurõõmustavalt kena eesti keelega.

Pärast seda oli aeg üle anda Väike-Maarja sõprusvalla Hausjärvi stipendium, mille tänavu sai Väike-Maarja gümnaasiumi abiturient Helina Pärnamägi. Stipendiumi statuut näeb ette, et see määratakse õpilasele, kes pole mitte ainult eeskujuliku õppeedukusega, vaid paistab silma aktiivse eesti keele ja kultuuri alase tegevusega.

Aktuse järel istutas Tiit-Rein Viitso laureaaditamme. Muidu harda rituaali

muutis värvikamaks Anu Haak, kes esitas oma variandi rahvapärimusest, mille järgi umbes 5. klassi poisid Tiit-Rein oli professor Ariste aias arglikult kinganinaga maad sonkides lõpuks söandanud küsida, kas selleks ajaks, kui tema keskkooli lõpetab, Tartus veel aspirantide kontingenti on...

ESTA PRANGEL

TALLINNA ÜLIKOOLI MAGISTREID 2010

Tallinna Ülikooli eesti keele ja kultuuri instituudis kaitsti 2010. aastal üks kirjandusteaduse ja seitse eesti keele alast magistritööd.

Airi Kapanen kaitses magistritöö „Mida teevad poisid ja tüdrukud eesti uuemas lastekirjanduses. Poiste ja tüdrukute kohta kasutatud verbide leksi-kaalsemantiline analüüs uuema eesti lastekirjanduse põhjal” (juhendajad Reili Argus, Mare Mürsepp, retsensent Katre Õim). Uurimuses on vaadeldud, missugust soostereotüüpilist teavet esitavad töö aluseks olevate ilukirjandustekstide tegusõnad (369 verbilekseemi 914 esinemisjuhuga). Selgus, et sisemise arenguta *olema*-verb oli sagedasem tüdrukute puhul, samal ajal kui dünaamiline, tegevuse algust rõhutatav *hakkama*-verb väljendas enamasti poiste tegevusi. Nii vaadeldud meeskui ka naisautor on teineteisest sõltumatult loonud üsna sarnaste joontega tüdruk- ja poisstegelaskujud.

Riina Kasser kaitses magistritöö „Toimetamistraditsioonid eesti lastekirjanduses 1949–1991” (juhendajad Reili Argus, Mare Mürsepp, konsultant Ave Mattheus, retsensent Elo Lindsalu). Tegemist on kvalitatiivse uurimusega toimetajatöö rollist ilukirjandusteoste ilmumisele kaasaaitamisel. Materjal pärineb läbiviidud intervjuudest ja

vestlustest, trükistest ning veebikirjutistest, kirjeldatud on toimetamistööd etappide kaupa käsikirjast trükiseni. Kokkuvõttena on esitatud koondpilt nõukogudeaegse toimetaja igapäevast tööst. Näiteid on toodud tsensuuri hammasratase vahele jäänud tekstidest ja illustatsioonidest.

Helen Kõrgesaar kaitses magistritöö „Eesti keelt esimese keelena omandavate laste küsimuste ja arvukategooria omandamisest” (juhendaja Reili Argus, retsensent Helin Puksand). Uurimus keskendub koolieelikute kõne arengule, käsitledes küsilause ja nimisõna arvukategooria omandamist, ning toetub seisukohale, et laps omandab keelt etapi kaupa. Kummagi keelesüsteemi osa omandamist jälgiti pildivalikukatsete abil viieaastaste laste rühmas. Katsetest selgus, et küsimustest arusaamine valmistab viieaastastele raskusi. Veanalüüs näitas, et kõige vähem probleeme tekkis lastel verbivalikul, kõige keerukamaks osutus aga arvukategoorias orienteerumine.

Marja Vaba kaitses magistritöö „Inglise-eesti koodikopeerimisest Skype'i Tallinna kontori kahe vestlusgrupi näitel” (juhendaja Anna Verschik, retsensent Anastassia Zabrodsckaja). Selgus, et Skype'is töötavad eestlased kopeerivad eesti keelt kõneldes elemente inglise

se keelest üsna sageli: ametliku vestlusgrupi eestikeelses tekstis leidus selliseid kõnevoore 30 % ja mitteametliku grupi tekstis 22 %. Esimese rühma kooptiate hulgas olid ülekaalus Skype'i struktuuriüksuste ja ametite nimetused, teises rühmas diskursusmarkerid ja muud pragmaatiliselt olulised keelendid. Keelelise loovuse avaldusi leidus nii ametlikus kui ka mitteametlikus suhtluses.

Laura Saaremäe kaitses magistritöö „Positiivse tagasiside motiveeriv mõju eesti keele tunnis” (juhendaja Merle Kaldjärv, retsensent Helle-Mall Kadajas). Teoreetilises osas avab autor positiivse tagasiside ja motivatsiooni olemuse, empiirilises osas uurib õpilaste suhtumist neisse. Sajast ankeetküsitlusele vastanud õpilasest kinnitasid paljud, et kõrge hinne ja õpetaja kiitus innustavad neid paremini õppima. Positiivne hinnang motiveeris rohkem tüdrukuid kui poisse ning rohkem nooremaid kui vanemaid õpilasi.

Meeli Pajula kaitses magistritöö „Keskkooliõpilaste funktsionaalne kirjaoskus 2008/2009. õa emakeeleolümpiaadi lõppvooru näitel” (juhendaja Krista Kerge, retsensent Reili Argus). Enamik olümpiaadi lõppvooru töösse kirjutatud 58 tekstist olid hea kompositsiooniga, sidusad, sotsiokultuurilise konteksti tajumist kajastavad, korrekse ortograafiaga ja kantseliidivad. Ometigi oli vähe õpilasi, kelle kirjutatud veenmistekst oleks sisaldanud nii head argumentatsiooni kui ka kohaseid stiilielemente.

Kerli Liksor kaitses magistritöö „Vältekäsitlus koolis ja vältete õpetamise tulemuslikkus” (juhendaja Viivi Maanso, retsensent Helin Puksand). Autor annab ülevaate vältete käsitlemisest teoreetilises kirjanduses ja kooliõpiku-

tes alates F. J. Wiedemannist ja M. Veskest ning lõpetades XXI sajandi õpivara. Lisaks kirjeldab ta õpetajate arvamusi vältete õpetamise kohta ning õpilaste oskust vältete määrata. Küsitlitud õpilased tundsid välteteid halvasti ega osanud neid hästi määrata ning eesti keele õpetajate arvates tuleks vältete õpetust koolis lihtsustada. Et vältete käsitlus jääb käibivais õpikuis kasutajaile pealiskaudseks, keeruliseks või segaseks, tuleks metoodikuil välja töötada uusi lähenemisi.

Kirjandusteaduse alal kaitses magistritöö Merlin Piirve uurimusega „Grotesk Juan José Arreola ja Arvo Valtoni lühiproosa näitel” (juhendaja Anneli Mihkelev, kaasjuhendaja Jüri Talvet, retsensent Hasso Krull). Uurimuse eesmärgiks on moodustada erinevatest groteskile lähenemise võimalustest mosaiikne mudel, mille abil seda fenomeni sõnakunstiteoses analüüsida. Samuti selgitab töö groteski traditsioonilisemaid tunnusoone, groteski allikaid, mõjusfääri ja eesmärke. Arvo Valtoni ja mehhiko kirjaniku Juan José Arreola lühiproosa kõrvutuse kaudu tuuakse Arreola tekstid Eestile lähemale ja Valtoni teosed omakorda asetatakse laiemale taustale. Lähtepunktiks on arusaam, et Valtoni tekste ei pea tingimata mõtestama nõukogude reaalsusest lähtudes, on aeg pöörata uus lehekülg ja vaadelda, kuidas kõnetavad Valtoni tekstid lugejat siin ja praegu. Võrdlus ladinaameeriklase Arreola teostega näitab, et Valtoni lühiproosa ei ole jäänud pelgalt oma aega ja selles peitub üldinimlik dimensioon.

JÜRI VIKBERG,
ANNIKA KILGI,
JAANUS VAIKSOO

LÜHIKROONIKA

- 3.–5. juunini toimusid Tallinnas Tallinna Ülikooli ja Eesti Semiootikavaramu SA korraldusel kolmandad Lotmani päevad. Tänavuse konverentsi teemaks oli „Linnasemiootika ajaloolis-kultuurilisest vaatepunktist”. Vaatluse all olid erinevad teadusvaldkonnad, nagu linnauuringud, kirjandus- ja kultuuriteooria, ajalugu, rahvaluule, sotsioloogia. Esinejaid oli Venemaalt, Horvaatiast, Itaaliast, Leedust, Lätist, Poolast, Soomest, Ukrainast, USA-st ja Lõuna-Koreast. Lotmani päevade peakõnelejad olid Tomas Venclova (Yale'i Ülikool) ja Mark Gottdiener (New Yorgi Ülikool).

- 7. juunil leidis aset Akadeemilise Rahvaluule Seltsi traditsiooniline seminarretk, mis viis seekord Peipsiveere vanausuliste juurde. Eesmärk oli külastada Raja vanausuliste palvemaja, Sääritsa küla jutustajate Anna Lindvere ja Aliide Öunapiga seotud kohti, Kodavere kirikut, Kallaste vanausuliste palvemaja, Varnja küla. Ettekannetega esinesid Ossip Jotkin ja Jekaterina Mark („Vanausuliste asustusajaloost, usundist, kommetest ja eluolust”), Mall Hiimäe („Kodavere kihelkonna jutustestmistraditsioonist, jutustajatest ja pärimuspaikadest”) ja Vello Paatsi („Kultuuriloolisi tähelepanekuid Kodavere kihelkonnast ja vanausuliste aladelt”).

- 7.–9. juunini toimus Groningeni Ülikoolis XV rahvusvaheline fennougristika sümposium, mis keskendus rahvaluule, müüdi ja kultuurilise identiteedi probleemidele. Plenaarettekannete pidasid Mihály Hoppál („Soomeugri rahvaluule uurimise hetkeseisust”), Seppo Knuutila („Müütide visualiseerimisest „Kalevala” näitel”) ja Ülo Valk („Rändavad legendid ja nende sotsiaalne tähendus XIX sajandi Eestis”). Kokku peeti 36 ettekannet peamiselt folkloristikast ja lingvistikast, kuid oli ka interdistsiplinaarseid ja kompara-

tiivseid ülesastumisi. Eestist esinesid seminaril veel Ergo-Hart Västriku („Paul Ariste uurimused vadja mütoloogias”), Kärri Toomeos-Orglaan („Rahvaraamatud ja rahvajuttude levik nende kaudu”), Sirje Olesk („Sofi Oksanen romaani „Puhastus” allikatest”) ja Merili Metsvahi („Õdede-vendade suhetest eesti rahvaluules”). Konverentsi peakorraldaja oli Groningeni Ülikooli fennougristika professor Cornelius Hasselblatt.

- 8. juunil tähistas Johannes Aaviku Selts Tallinnas oma auesimehe Helgi Vihma 80. sünnipäeva kõnekoosolekuga. Juubilar kõneles oma tööst leksikograafina. Jaan Öispuu esines ettekannetega „Helgi Vihma saarlastega mestis: Johannes Aaviku 100. sünniaastapäeva ürituste ja aktsioonide taustast 1977–1980”.

- 11.–12. juunil toimus Urvastes Tartu Ülikooli kirjandustudengite kevadkool. Ettekannetega esinesid noored kirjandusteadlased Anniina Ljokkoi („Loomad ilukirjanduses”), Eveli Hämarsalu („Teet Kallase „Heliseb-kõliseb” ja teadlase okkiline tee”), Kadri Naanu („Kummitus kummitab kummutis: traumast majas 124”), Evelin Arust („Kohanemine ajas ja ruumis – Ene Mihkelsoni kolm esimest luulekogu”), Indrek Lillemägi („Sommeri lulkade lugemisest”), Tõnis Hallaste („Muusika Jaan Krossi romaanides”), Mari-Liis Tammiste („1846–1946: sada aastat Palanumäel”), Märten Rattasepp („Tabamatu usutavus „Tabamatuses” – Kross ja historiograafiline tõde”), Mariann Tihane („Samal ajal kuskil mujal. Liminaalsuse loov hääming”) ning Johanna Ross („Isaste patsioon”). Esimese päeva õhtul toimunud vestlusringis kõnelesid noored kirjanikud Sven Vabar ja Jim Ashilevi, kellest viimane tutvustas ka oma äsja ilmunud romaani „Ma olen elus olemise tunne”.

- 27. juunil pidas Emakeele Selts Tartus XLIV J. V. Veski päeva teemal „Eesti keele arengukavast ja Eesti keeltest”. Ettekannetega esinesid Jüri Valge („Eesti keele arengukava esimene pool aastat”), Tõnu Tender („Hunt lambanahas? Võõrkeeled eesti keele arengukavas”), Birute Klaas („Kas eestikeelses rahvusülikoolil on tulevikku?”) ja Anna Verschik („Keelepoliitika ja „muulaste” hoiakud: mikrouurimus”). Käidi ka akadeemik Veski kalmule lilli asetamas.

- 30. juunil kaitses TÜ kultuuriteaduste ja kunstide instituudi doktorant Piret Voolaid doktoriväitekirja „Eesti mõistatused kui pärimuslik muutuv kultuurikontekstis” doktorikraadi taotlemiseks eesti ja võrdleva rahvaluule alal. Juhendajad olid Arvo Krikmann ja Tiiu Jaago, oponendid Mall Hiiemäe (Eesti Kirjandusmuuseum) ja Sirkka Saarinen (Turu Ülikool).

IN MEMORIAM

ENDEL ANNUS

(16. II 1915–25. V 2011)

Endel Annuse elutee pakkus talle nii katsumusi kui ka rõõme. Eesti riigile raskel ajal, 1940. aastal, lõpetas ta Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonna ja 1941 asus ametisse Eesti Kirjandusmuuseumi käsikirjade osakonda. Raa-

mat ja selle ümber toimuv sisustas tervet tema tööelu. 1945–1948 oli ta muuseumi arhiivraamatukogu juhataja. Samal ametikohal oli varem ligi kaks aastakümnet tegutsenud Richard Antik, kes oli alustanud „Eesti raamatute üldnimestiku 1917–1940” koostamist ja kokku seadnud ulatusliku kava varasema eesti raamatu arvelevõtmiseks.

Raamatuaastal 1935 võeti vastu otsus Eesti 1535.–1917. aasta rahvusbibliograafia koostamiseks ja avaldamiseks. Rahapuudus ja sõda lükkasid kavatsused edasi. 1946 võttis Endel Annus eesti raamatute varasema aja järgu üldnimestiku koostamise uuesti Kirjandusmuuseumi tööplaani ning koostas vastava programmi. Aastakümnete jooksul oli rahvusbibliograafia programm pidevalt arutluse all, programmi täiendati ja parandati, aga tegudeni jõuti olude sunnil alles paarkümmend aastat hiljem.

Endel Annuse huvide sihiks on alati olnud vana raamat ja teaduslik uuri-

mistöö XIX sajandi Eesti kirjanduskriitika ajaloost. 1975. aastal kaitstud kandidaadiväitekirja „Eesti kalendrikirjandus aastatel 1720–1900” ilmus trükist 2000. a. Kaasaegsetest teemadest ta ei huvitunud.

Üks erand siiski oli ja see sai ka saatuslikuks. 1947. aastal sai ta ülesande koostada Johannes Vares Barbaruse bibliograafia. Valmis töö avaldati Kirjandusmuuseumi aastaraamatus, kuid sellele järgnes suur skandaal. Harva pälvib üks bibliograafia ajakirjanduses säärast tähelepanu nagu Barbaruse personaalnimestik. Oli teravat kriitikat ja patukahetsusi. Tolleaegse kirjastuse Teaduslik Kirjandus töötajate nõupidamisel öeldi, et E. Annuse koostatud J. Vares-Barbaruse bibliograafia avaldamisega on raskesti eksitud kirjanduse ja kirjandusteaduse parteilisuse printsiibi vastu, koostajad pole mõistnud bibliograafia marksistlikku käsitlust ning puudu on jäänud poliitilisest valvsusest. Endel Annusele heideti ette, et ta on mehaaniliselt ja objektivistlikult arvele võtnud kõik autorid: Nõukogude valitsuse ja partei juhid, aga ka kodumaa reeturid, kodanlikud natsionalistid ja valgekaartlased, kes kõik on sõna võtnud Barbaruse ja tema loominguga. Tuues ära nende tööde nimekirja, reklaamitakse neid isegi kõrvuti teistega kui „tähtsamaid”. Kommentaare see lugu ei vaja.

Oli 1949. aasta. Just äsja, 1948. aastal oli Endel Annusest saanud Eesti Teaduste Akadeemia Raamatukogu direktor. Pärast vihast kriitikat Barbaruse pärast kutsus akadeemia asepresident Jüri Nuut ta enda juurde ja käskis otsesemaid kirjutada lahkumisavalduse. Keeldumise korral oleks ta vabastatud usalduse puudumise tõttu. Nii sai Endel Annus pidada raamatukogu direktori ametit ainult 11 kuud.

Kuid bibliograafiapisik istus Endel Annusel sügavalt veres. Töö jätkus

1949. aastal Riiklikus Raamatukogus mitmel ametikohal, kümme aastat (1968–1978) juhatas ta rahvusbibliograafia osakonda, mille loojaks ta oli. 1967. aastaks oli valminud ulatuslik eesti retrospektiivse rahvusbibliograafia programm, mille ühte osa, eesti ajakirjanduse analüütilist bibliografeerimist asus realiseerima tema loodud rahvusbibliograafia osakond Riiklikus Raamatukogus. See oli töö, mille kaudu oli avalikustatud info Eesti Vabariigi aegse perioodika sisu kohta, aga perioodika ise seisis ju rangelt erihoius ja oli kasutatav ainult lubadega.

Eesti raamatu retrospektiivse bibliografeerimise programmi hakkas Endel Annus ellu viima 1978. aastal, asudes tööle Eesti Teaduste Akadeemia Raamatukogusse. Tollal oli ta juba 63-aastane mees, vanuses, mil paljudki eakaaslased olid juba puhkepalgal. Selleks ajaks oli selgeks saanud, et nii mahukas ettevõtmine on võimalik ainult raamatukogudevahelise ühistööna, ja sellesse lisasidki oma tööpanuse Teaduste Akadeemia Raamatukogu kõrval ka Tartu Ülikooli Raamatukogu, Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogu, Eesti Rahvusraamatukogu ja Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu. Kogu ulatusliku ja suurt asjatundlikkust nõudva töö juhendaja, koordineerija, kuid ühtlasi ka tegelik teostaja oli Endel Annus.

Eesti retrospektiivse rahvusbibliograafia köited hakkasid trükist ilmuma alles 1990. aastatel, kui tsensuuri piiranguid enam ei olnud. Seetõttu on bibliograafias registreeritud kogu ilmunud kirjandus. 1993. aastal ilmusid „Eestikeelne raamat 1901–1917” kahes köites ja „Eestis ilmunud saksa-, vene- ja muukeelne perioodika 1675–1940”, 1995. aastal „Eestikeelne raamat 1851–1900” kahes köites, 2000. aastal „Eestikeelne raamat 1525–1850” ja 2002. aastal „Eestikeelne ajakirjandus 1766–1940” kahes köites.

Eesti retrospektiivse rahvusbibliograafia koostamine oli Endel Annuse elutöö. Süüvida tuli kaugesse minevikku ja vanade aegade trükiseid otsida nii kodu- kui ka välismaalt. Pikki lähetsi ja põhjalikku uurimistööd arhiivides ja raamatukogudes võttis Endel Annus ette koos nooremate kolleegidega. Tööd tegi ta suure süvenemise ja asjatundlikkusega, õpetades välja noori, kes tema käe all tarkust kogusid. Endised kolleegid austavad ja meenutavad ta põhjalikku kultuuritundmist, intelligentsust, käitumisuskust. Tema väarikus ei lubanud tal pika tööaja jooksul kellegi peale häält tõsta.

Raamatukogust läks vanameister ära aastal 1999, aga töölust ja raamatuhuvi ei raugenud. 2003. aastal ilmus tema artikkel „Bibliofiilia põhimõtteist ja ülesandeist” ja 2005. aastal „Taani raamatukogud eesti raamatute hoidjana”.

Elu Endel Annust ei hellitanud. Rasketel neljakümnedatel tuli poliitilistel põhjustel vahetada töökohti. Varakult jäi ta leseks, neli poega alles kasvuaes.

Endel Annuse anne oli rikkam, kui seda laiemalt teati. Tema koostatud on 1970. aastatel ilmunud usulise luule kogumik „Veevalaja”, kus ta oli ka ise autoriks. Väike luulekogu trükiti välismaal ja levis piiratud trükiarvu tõttu üsna kitsas ringis. Peielauas meenutas lahkunu õde tema kunstiannet: kui ilusasti ta nooremale õele hobuseid joonistada oskas! Vanemas eas oli ta hobiks fotograafia ja kõige enam aiatöö, mis aitas turgutada tervist, kuid andis rasketel aegadel perele ka toidupoolist.

Endel Annus sängitati maamulda 4. juunil 2011 Pärnamäe kalmistul.

ANNE VALMAS